

XOTIN-QIZLARNING MADANIYAT VA SAN'ATDA ILMIY VA IJODIY SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH

Yusupova Rahima Kasimovna

Ilmiy rahbar. O'zDSMI "Madaniyat va san'at menejmenti" kafedrası dotsenti.

Raximboyeva Ruxshona Yusup qizi

O'zbekiston davlat madaniyat va san'at instituti talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.22832330>

Annotatsiya. Bugungi imkoniyatlar asrida xotin-qizlarning madaniyat va san'at sohasidagi faoliyati ijtimoiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayollarning ilmiy va ijodiy salohiyatini rivojlantirish jamiyatda mavjud bo'lgan ko'plab kamchiliklarni bartaraf etishda, xususan bugungi raqamli madaniyatda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa o'z-o'zidan ayollarning ilmiy va ijodiy salohiyatini oshirishni talab va taqazo etadi.

Kalit so'zlar: madaniyat, ijod, san'at, salohiyat, qobiliyat, tenglik, estetik tafakkur.

DEVELOPING THE SCIENTIFIC AND CREATIVE POTENTIAL OF WOMEN IN CULTURE AND ART

Abstract. In today's era of opportunities, women's participation in the field of culture and art is considered one of the key factors of social development. Enhancing women's scientific and creative potential plays an important role in eliminating many existing shortcomings in society, particularly within today's digital culture. This, in turn, necessitates and requires the continuous improvement of women's scientific and creative capacities.

Keywords: culture, creativity, art, potential, ability, equality, aesthetic thinking.

Zamonaviy jamiyatda xotin-qizlarning madaniyat va san'at sohasidagi o'rni kun sayin ortib bormoqda. Natijada bu sohada har jihatdan yetuk, ma'naviy kamol topgan va ijodkorlik salohiyatga ega bo'lgan kadrlarga talab va ehtiyoj, ayni shu sohada ayollarimizni o'qitishga va rivojlantirishga shar-sharoit yaratmoqda. Madaniyat va san'at- jamiyatning ma'naviy qiyofasini belgilovchi muhim soha. Ayyollar bu jarayonda:

Ijodkor,

Ilmiy tadqiqotchi,

Tarbiyachi,

Madaniy merosni saqlovchi sifatida ishtirok etadi.

Masalan, falsafiy nuqtai nazardan, jamiyatda madaniy taraqqiyot ayollarning ijtimoiy va ijodiy faolligi bilan bevosita bog'liq. „Jamiyat rivoji ayollarning erkinligi va bilimiga bog'liq“ 1

Ayollarning madaniyat va san'at sohasidagi faoliyati ijtimoiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayollarning ilmiy va ijodiy salohiyatini rivojlantirish nafaqat san'atning yangi jabhalarini kashf etadi, balki milliy madaniy merosni asrab avaylash va ularni boyitishga xizmat qiladi. Ma'daniyat va sa'at sohasida ayollar ijodi ko'pincha milliy qadriyatlar, oila, tarbiya, estetik dunyoqarash va insoniylik g'oyalarini aks ettiradi. Shu sababli ayollarning ijodiy faoliyatini qo'llab-quvvatlash madaniy siyosatning muhim yo'nalishlardan biri bo'lib qolmoqda. O'zbekistonda ham bu borada davlat va jamoat tashkilotlari tomonidan turli festival, ko'rik tanlov va ilmiy anjumanlar o'tkazilmoqda. Masalan O'zbekiston Respublikasi madaniyat vazirligi mdaniyat va san'at sohasida faol ijodkor ayollarni qo'llab quvvatlashga qaratilgan loyihalarni amalga oshiradi.

Tarixan madaniyat va san'at sohasida ayollarning o'rniga bir nazar tashlaydigan bo'lsak, tarix zarvaraqlari shuni ko'rsatadiki, ayollar adabiyot, musiqa, tasviriy san'at, teatr va hunarmandchilikda katta hissa qo'shib kelgan. Masalan o'zbek adabiyotida Zulfiya ijodi ayol ijodkorlarning man'aviy va badiiy salohiyatini namoyon etadi. Jamiyatda xotin-qizlarning roli kengaygan sayin turli sohalarda, shu bilan birga madaniyat va san'at sohasida ham sezilarli o'zgarishlarga olib kelmoqda.

Yurtboshimiz tomonidan qaratilayotgan e'tibor sabab hozirda barcha sohalarda ayollarimizni bir qancha yutuqlarga ega bo'layotganlarini ko'rish jamiyatimizda barcha teng huquqli ekanligini isbotlaydi. Hozirda ayollarimizning ilmiy va ijodiy salohiyatini rivojlantirish orqali jamiyatimizdagi ma'lum bir, tabii xira qiladigan kamchiliklarni bartaraf etish mumkin. Shu sababli Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonlaridan xotin-qizlarning ta'lim va tarbiyasiga oid bir qancha keng ko'lamdagi qarorlar e'lon qilindi va shu qarorlar natijasi o'laroq madaniyat va san'at sohasida ayollarning erkin ijod qilishiga barcha imkoniyatlar yaratildi. Misol tariqasida 2018 yil 26-avgustda „Madaniyat va san'at sohasini yanada rivojlantirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida“gi PR-3290 imzolandi.

2018-yilda madaniyat va san'at tizimini tubdan takomillashtirish bo'yicha qabul qilingan qarorda:

Madaniyat markazlari faoliyatini modernizatsiya qilish,

Musiq va san'at maktablarini rivojlantirish,

Ijodkor yoshlarni qo'llab-quvvatlash tizimini yaratish,

Milliy madaniy merosni asrash kabi vazifalar keltirib o'tilgan. Bu qarorlar ijodiy ta'lim tizimida xotin-qizlarning faol ishtirokini kengaytirishga xizmat qiladi. Prezidentimiz ayollarning ta'lim olish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida bir necha bor ta'kidlab kelgan. Shu qatorda yurtboshimizning mazkur g'oyalarini ham ko'rib o'tishimiz mumkin. „Agar ayol bilimli va marifatli bo'lsa, butun jamiyat ma'rifatli bo'ladi“

Ayollarning madaniyat va san'atdagi faolligi yosh avlod tarbiyasiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Chunki ijodkor ayollar jamiyatda estetik tafakkur, ma'naviy qadriyatlar va milliy o'zlikni anglashni rivojlantiradi. Shu bois xotin-qizlarning madaniyat va san'atda ilmiy va ijodiy salohiyatini rivojlantirish masalasi faqat bir sohaning emas, balki ta'lim, madaniyat siyosati, ijtimoiy tenglik va innovatsiya bilan bog'liq kompleks jarayondir. Ayollarning madaniyat va san'atdagi faoliyatining jamiyat taraqqiyotiga tasiri quyidagi jabhalarda ko'zga tashlanadi.

Milliy madaniyatni boyitadi,

Yosh avlodnong estetik didini shakllantiradi,

Gender tenglikni mustahkamlaydi,

Yangi ijodiy maktablar va ilmiy yo'nlashlar paydo bo'lishiga xizmat qiladi.

Ilmiy salohiyatni rivojlantirishda san'atshunoslik, madaniyatshunoslik, pedagogika va ijodiy ta'lim yo'nalishlarida olib borilayotgan tadqiqotlar muhim o'rin tutadi. Ijodiy salohiyat esa amaliy faoliyat- musiq, teatr, adabiyot, rasm, raqs, tasviriy san'at va hunarmanchilik orqali namoyon bo'ladi. Shu bilan birga xotin-qizlarning ilmiy va ijodiy rivojlanishi ta'lim, madaniy muhit, davlat siyosati va shaxsiy rivojlanishga bog'liq. Bugungi kunda ta'lim tizimini tubdan isloh qilish natijasida quyidagilarni amalga oshirish natijaviylikni taminlaydi. Asosan san'at va madaniyat sohasida oliy va kasb-hunar ta'limini kengaytirish, maxsus kurslar, studiyalar tashkil qilish, onlayn platformalar orqali bilim olish imkoniyatlarini yaratish ya'ni turli xildagi video-darslar, master-klasslar va yana bir qancha shunga o'xshash shar-sharoitlar yaratish maqsadga yetishishni ta'minlaydi. Xulosa qilib aytganda, ayollarning madaniyat va san'at sohasida ilmiy va ijodiy salohiyatini rivojlantirish faqatgina shu soha uchun xizmat qilmaydi, balki jamiyatdagi barcha sohalarning rivojiga turtki bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston strategiyasi. - Toshkent, 2021
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentinin xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash va gender tenglikka oid farmon va qarorlari (2018-2022).
3. Simone de Beauvoir The Second sex. - Paris, 1949
4. UNECKO Gender Equality in Culture bo'yicha hisobotlar.